

Maja Szűcs

Gevolgen van een vredesverdrag

Barta, R. & Kerepeszki, R. & Kania, K. & Novák, Á., eds.
Trianon 1920–2020. Some Aspects of the Hungarian Peace Treaty of 1920. Debrecen: The Debreceni Universitas Nonprofit Közhasznú Kft. and the University of Debrecen, Faculty of Arts and Humanities, Department of History, 2021.

Ter herinnering van het honderdjarige jubileum van de ondertekening van het verdrag van Trianon heeft het Instituut voor Geschiedenis van de Universiteit Debrecen een internationale conferentie georganiseerd. De conferentie *Trianon 1920–2020* kon door de tweede golf van de pandemie uiteindelijk ook op de uitgestelde datum in november 2020 niet doorgaan, daarom besloten de organisatoren de geplande lezingen in een Engels- en Duitstalige bundel uit te geven. De auteurs van het boek *Trianon 1920–2020. Some Aspects of the Hungarian Peace Treaty of 1920*, bieden de lezers relatief nieuwe interpretaties van deze historische gebeurtenis. Ze analyseren de redenen en de gevolgen van de ondertekening van het verdrag vanuit nieuwe, originele standpunten. De bundel laat Trianon ook uit een breder, internationaal perspectief zien. Etnologische, historisch-geografische, internationaal-culturele analyses zijn allemaal terug te vinden in deze bundel. In dit artikel leg ik de nadruk op de studies die de gebeurtenissen uit een Nederlands- en Belgisch-Hongaars perspectief bespreken.

TRIANON 1920–2020

SOME ASPECTS OF THE HUNGARIAN
PEACE TREATY OF 1920

Réka Bozzay, hoofdassistente van de vakgroep Nederlands van de Universiteit Debrecen behandelt in haar verhandeling *De herdenking van de kinderpactie in Debrecen (Das Andenken an die Kinderrettungsaktion in Debrecen)* de vraag wat er in Debrecen ondernomen werd in het interbellum om de kinderpacties, die het leven van tienduizenden Hongaarse kinderen hebben gered na de Eerste Wereldoorlog, te herdenken. Onder andere krijgen we een breder beeld van de toekenning van de eredoctoraatstitel aan twee belangrijke organisatoren van de hulpacties vanuit Zwitserland en Nederland, Carl Irlet en Willem Carel Adrien van Vredenburg. Daarnaast bestudeert Bozzay hoe de Universiteit Debrecen tijdens zijn 400-jarige jubileum zijn dank betuigde aan de helpers en hoe men een poging deed in Debrecen een straat naar de Nederlandse koningin Wilhelmina te vernoemen.

Maarten J. Aalders, gereformeerd predikant, kerkhistoricus, onderzoeker van de protestantse contacten tussen Hongarije en Nederland gedurende het interbellum, vat in zijn artikel *De Nederlandse kerken en Trianon (The Dutch churches and Trianon)* samen hoe Hongarije uit elkaar viel na de Eerste Wereldoorlog. Hoe probeerden de Hongaarse gereformeerde kerken deze ramp te voorkomen door hulp te vragen aan de Nederlandse kerken, en wat voor gevolgen had hun poging?

De studie *'Waar mensen lijden, moeten mensen helpen' Trianon en de kindertreinen in de Nederlandse pers* („Wo Menschen leiden, müssen Menschen helfen" *Trianon und die Kinderzüge in der niederländischen Presse*) van Gábor Pusztai, hoofd van de Vakgroep Nederlands aan de Universiteit Debrecen behandelt de achtergrond van de Nederlandse kinderpacties en hun invloed op het beeld van de Nederlanders over Hongarije. We komen door zijn onderzoekswerk te weten hoe Nederland de Eerste Wereldoorlog doorstond. Hoe Nederlanders over de nood van Hongarije en de Hongaren ingelicht werden en waarom ze de Hongaren de helpende hand boden ondanks het feit dat Nederland ook veel leed tijdens de oorlog. De hulpacties raakten op den duur ook in de politieke situatie van Hongarije geïnteresseerd en vooral dan in de ongerechtigheid van het vredesverdrag van Trianon. Hierover berichtte de Nederlandse pers niet meer neutraal zoals over eerdere gebeurtenissen in het land. Een mooi voorbeeld hiervoor is onder andere het boek *Hongarije. Het lied van de Donau* van de Nederlandse journalist, Frans Schneiders dat door Pusztai gedetailleerd voorgesteld wordt.

Orsolya Réthelyi, universitair hoofddocente Nederlandse letterkunde en cultuurgeschiedenis en hoofd van de Vakgroep Neerlandistiek van de

Eötvös Loránd Universiteit Boedapest (ELTE) analyseert in de verhandeling *Het verdrag van Trianon en de kindertreinen. Reflecties op revisionisme in de Nederlandse en Belgische culturele productie (The Trianon Peace Treaty and the Children's Trains. Reflections on Revisionism in Dutch and Belgian cultural production)* hoe het verdrag van Trianon en de revisionistische doelen van Hongarije, ontvangen en verwoord werden in Nederlandstalige culturele producten die aan de kinderpactie verbonden waren. Haar focus ligt vooral op de vragen hoe revisionisme onder woorden gebracht werd, wat de functie hiervan was. Hoe ontstond deze culturele transfer tussen Nederland, België en Hongarije, wat is de relatie tussen de verschillende boeken (op het gebied van taalkunde, geschiedenis of literatuur), muziekstukken of zelfs de façade van een huis in Yperen, het revisionisme en de kinderpactie?

In de verdere hoofdstukken van de bundel vinden we artikels over Trianon en de internationale relaties tijdens het interbellum, de invloed van Trianon op de binnenlandse politiek van Hongarije en de gevolgen van het verdrag op het land. Hiernaast analyseren de auteurs de gebeurtenis ook uit cartografische, etnografische standpunten en uit het oogpunt van de kerkgeschiedenis. Manfred Jatzlauk bespreekt in zijn artikel *Duitsland en het vredesverdrag van Versailles van 1919 (Deutschland und der Versailler Friedensvertrag von 1919)* het in Versailles ondertekend verdrag met Duitsland en de gevolgen hiervan. Anssi Halmesvirta vergelijkt in het artikel *Hongarije en Finland tijdens het Interbellum: Een vergelijkende studie (Hungary and Finland in interwar years: A Comparative Survey)* de ontwikkeling van Finland en Hongarije in het interbellum. De studie *Trianon, de vraag van het Hongaarse revisionisme en de Verenigde Staten (Trianon, the Question of Hungarian Revisionism and the United States of America)* van Éva Mathey bekijkt het vredesverdrag in verband met de revisionistische politiek. De focus van Mathey ligt op de reacties van de VS hierop, terwijl Róbert Barta de gebeurtenissen vooral uit het standpunt van het Verenigd Koninkrijk bestudeert in zijn verhandeling *Een Britse kritiek op Trianon: Carlile Aylmer Macartney (A British Critic of Trianon: Carlile Aylmer Macartney)*. Krzysztof Kania laat ons in het artikel *Poolse pogingen op internationaal gebied tijdens de jaren 1919–1921 (Polish efforts in the international area in the formative years 1919–1921)* zien hoe Polen herstelde tussen 1919-1921, de periode van machtsevenwicht.

Róbert Kerepeszki analyseert in zijn studie *Het verschil tussen Boedapest van vóór en na de Eerste Wereldoorlog. Voornaamste tendensen en algemene kenmerken (Deviance in Budapest before and after the "Great*

War". *Major tendencies and general features*) wat de verandering van de Hongaarse hoofdstad door de oorlogsjaren typeert. In het artikel *Gebeurtenissen van de witte terreur in Baranya en in West-Hongarije in 1921* (*Events of the white terror in Baranya and Western Hungary in 1921*) toont László Bernát Veszprémy voorbeelden van de misdaden van de 'witte terreur', het antwoord van extreemrechtse groepen op communistische terreurdaden van na de wereldoorlog. Kinga Czechowska concentreert zich in haar verhandeling *Zoals verwacht? Herboren Polen en zijn Joodse minderheid* (*As Everyone Expected It to Be? Reborn Poland and Her Jewish Minority*) op de situatie van de Joodse minderheid in het na de oorlog opnieuw onafhankelijke Polen.

Richárd Hörcsik analyseert in zijn studie *Trianon en de Hongaarse gereformeerde kerk* (*Trianon and the Hungarian Reformed Church*) wat voor een effect het verdrag van Trianon op de Hongaarse gereformeerde kerk had. In de verhandeling *Gevolgen van de vredesconferentie in Parijs op de Hongaarse cartografie* (*Consequences of the Paris Peace Conference in Hungarian Cartography*) van Róbert Keményfi wordt de invloed van het verdrag uit een geografisch oogpunt bekeken. Keményfi maakt hiernaast bekend dat Hongaarse geografen en cartografen ook meewerkten aan de oprichting van de revisionistische politiek. Szilvia Tömöri bewijst in de studie *De tastbare erfenis van Trianon* (*The Tangible Heritage of Trianon*) met behulp van de zoekcriteria van de Europese etnologie dat het Trianon-syndroom en de revisionistische politiek in Hongarije terug te vinden waren in alledaagse producten. Zij verzamelde hiervoor ook foto's met voorbeelden.